Ulla-Mariia Lehtimäki

TERVEYDENHOITAJA LASTENNEUVOLASSA

Terveydenhoitajatyön tunnetuksi tekeminen Terveydenhoitaja – ammattina Sinun terveytesi messuilla

Hoitotyön koulutusohjelma

Terveydenhoitotyön suuntautumisvaihtoehto

2010

samk
Satakunnan ammattikorkeakoulu
Satakunta University of Applied Sciences

LASTENNEUVOLATYÖ MESSUPISTEENÄ

Lehtimäki, Ulla-Mariia
Satakunnan ammattikorkeakoulu
Hoitotyön koulutusohjelma
Maliskuu 2010
Ohjaaja: Liimatainen-Ylänne, Elina
Sivumäärä:27
Liitteitä:3

Asiasanat: terveydenhoitajat, työnkuva, lastenneuvolat, projektityö, messut

---

Opinnäytetyö liittyi osana 20.3.2010 Porin nuorisotalolla pidettyihin Terveydenhoitaja - ammattina Sinun terveytesi messuihin. Messuprojekti käynnistyi keväällä 2009. Näiden messujen tavoitteena oli tehdä tunnetuksi terveydenhoitajatyötä yleisölle. Messut järjestettiin yhteistyössä Satakunnan ammattikorkeakoulun terveydenhoitajaopiskelijoista ja Suomen Terveydenhoitajaliitto STHL ry Satakunnan yhdistyksen jäsenistä muodostetun projektiryhmän kanssa. Opinnäytetyöntekijän tarkoitus oli tehdä aiheesta opinnäytetyö ja oma messupiste terveydenhoitajatyöstä lastenneuvolassa Terveydenhoitaja - ammattina Sinun terveytesi messuille. Tavoitteena oli lastenneuvolassa työskentelevän terveydenhoitajan työn tunnetuksi tekeminen. Kokonaisuudessaan messut kuuluivat osana Suomen Terveydenhoitajaliitto STHL ry:n valtakunnalliseen Terveydenhoitajatyö -kampanjaan, joka käynnistyi helmikuussa 2010.

Lastenneuvolan terveydenhoitajatyötä esiteltiin Terveydenhoitaja -ammattina Sinun terveytesi messuilla käyttäen keinoina leikki-ikäisille tarkoitettuja neurologia testitarvikkeita (Lene –tarvikkeita), Puheeksiottopakki -peliä ja vanhemmuuden roolikarttaa. Kyseisillä menetelmillä pystyttiin tuomaan parhaiten esille perhekeskeisyyden tärkeys lastenneuvolassa, sekä lastenneuvolan terveydenhoitajan työhön kuuluva lapsen kasvun ja kehityksen tukeminen ja seuraaminen. Lisäksi omaan esittelytilaan luodun posterin avulla voitiin visuaalisena keinona yhdistää lastenneuvolan terveydenhoitajantyötä esittelevä messupiste lapsiperheen asioihin erikoistuneeksi esittelytilaksi.

Terveydenhoitaja - ammattina Sinun terveytesi messut olivat yksipäiväiset ja messuihin oli yleisöllä vapaapääsy. Messuvieraita kävi noin 500. Messut avasi Suomen Terveydenhoitajaliiton puheenjohtaja Leila Lehtomäki ja messut juonsi Satakunnan ammattikorkeakoulun terveydenhoitajaopiskelija Heli Kuusisto. Opinnäytetyöntekijä esitteli lastenneuvolan terveydenhoitajatyötä messupisteellään ja vastaili lapsiperheiden asioista kiinnostuneiden messuvierailijoiden kysymyksiin. Messutapahtuma oli yleisölle avoinna kello 10- 16.00.

CHILDREN´S HEALTH CARE AS A FAIR STAND

Lehtimäki, Ulla-Mariia
Satakunnan ammattikorkeakoulu, Satakunta University of Applied Sciences
Degree Programme in nursing
March 2011
Supervisor: Liimatainen-Ylänne, Elina
Number of pages: 27
Appendices: 3

Key words: nurses, job description, child health clinics, project work, fair.

The purpose of this thesis was part of the fair Nurse- Your Health as a profession held at the Pori youth centre on 20 th March, 2010. The fair project started in spring in 2009. The aim of this fair was to make health care well-known to the general public. The fair was arranged in co-operation with the project group made up from the student nurses of the Satakunta Polytechnic and the members of the finnish Union of Nurses (registered association) of the Satakunta Association. The aim of the autor was to make a thesis on the subject and build her own fair stand at the fair Nurse-Your Health as a Profession concerning Public Health Nursing at a child welfare clinic. The aim was to make public health nursing at a child welfare clinic well-known. In its entirety the fair was part of nationwide public health nursing campaign of the Finnish Union of Nurses, (registered association) which started in Febuary 2010.

Public Health Nursing at a child welfare clinic was shown at the same fair by means of neurology test equipment (Lene -equipment) intended for toddlers a speech sampling kit-game and a parenting role map. By using those methods referred to the importance of family centeredness at a child welfare clinic could be presented in the best possible way of supporting and monitoring child growth and development, this belonging to health care at a child clinic. Besides, by means of the poster created in the showroom specializing in the cases of families with children.

The fair Nurse-Your Health as a Profession lasted one day and the qadmission was free to the public. About 500 people visited the fair. The fair was inaugurated by Leila Lehtomäki, the chairman of the Finnish Union of Nurses and the fair was hosted by Heli Kuusisto, a student nurse at the Satakunta Polytechinic. The author of the thesis presented public health nursisng at a child welfare clinic at her fair stand and answered the questions of those fairgoers who were interested in the issues of families with children. The exhibition was open to the public from 10 a.m to 4 p.m.

SISÄLLYS

1 JOHDANTO 5
2 PROJEKTI 6
2.1 Projektin yleinen määritelmä 6
2.2 Projektin taustaa 6
3 PROJEKTIN TARKOITUS JA TAVOITE 7
4 PROJEKTIN TEOREETTISET LÄHTÖKOHDAT 8
4.1 Lastenneuvolan määritelmä 8
4.2 Lastenneuvolatoimintaa ohjaavat periaatteet 8
4.3 Lastenneuvolatoiminta Suomessa 11
4.4 Terveysneuvonnan sisältö 13
4.5 Terveystarkastuksen sisältö 13
4.6 Terveydenhoitaja lastenneuvolassa 14
4.7 Lapsen kasvun ja kehityksen seuranta 15
5 AIKAISEMMAT PROJEKTIT 16
6 PROJEKTIN SUUNNITTELU 17
7 PROJEKTIN AIKATAULU 19
8 MESSUT TERVEYDENHOITAJATYÖN ESITTELEMISEN VÄLINEENÄ 19
9 POSTERI TERVEYDENHOITAJATYÖN ESITTELEMISEN VÄLINEENÄ 20
10 PROJEKTIN TOTEUTUS 21
11 PROJEKTIN TULOS 23
12 PROJEKTIN ARVIOINTI JA POHDINTA 24
LÄHTEET ..... **VIRHE. KIRJANMERKKIÄ EI OLE MÄÄRITETTY.**
LIITTEET

1 JOHDANTO

Tämän opinnäytetyön tarkoituksena oli järjestää Terveydenhoitaja - ammattina Sinun terveytesi messuille messupiste lastenneuvolan terveydenhoitajan työstä. Opinnäytetyöntekijän tavoitteena oli lastenneuvolan terveydenhoitajan työn tunnetuksi tekeminen yleisölle. Opinnäytetyö toteutettiin projektina eli toiminnallisena opinnäytetyönä. Messut koostuivat Satakunnan ammattikorkeakoulun terveydenhoitajaopiskelijoiden ja Suomen Terveydenhoitajaliitto STHL ry Satakunnan yhdistykseen kuuluvien terveydenhoitajien muodostamasta projektiryhmästä. Projektiryhmä työsti kymmenen eri messupistettä terveydenhoitajan työn osa-alueista, joissa jokainen messuryhmään kuuluva opiskelija esitteli omaa aihealuettaan. Messut toteutettiin yhteistyössä Suomen terveydenhoitajaliitto STHL ry Satakunnan yhdistyksen kanssa.

Terveydenhoitaja - ammattina Sinun terveytesi messut liittyivät Suomen Terveydenhoitajaliiton kampanjaan. Terveydenhoitajatyö -kampanja 2010- 2011 avattiin helmikuussa 2010 pidetyillä terveydenhoitajapäivillä. (Leinonen 2010, 10.)

Opinnäytetyön tavoitteena oli tehdä tunnetuksi terveydenhoitajatyötä lastenneuvolassa. Keinoina käytettiin opinnäytetyöntekijän tekemää posteria eli julistetta (Opetusteknologiakeskuksen www-sivut 2009). Posterin aihe muodostui perhekeskeiseksi, koska perhekeskeisyydellä on lastenneuvolatoiminnassa erittäin suuri rooli. (Haarala, Honkanen, Mellin & Tervaskanto - Mäentausta 2008, 317).
Muita informaatiokeinoja oli messupisteen houkuttelevaksi tekevät visuaalisesti kiinnostavat kuvat ja lapsiperheille jaettavat tietoa välittävät sekä neuvoja antavat esitteet lastenneuvolatoiminnasta.

Opinnäytetyöprojekti käynnistyi keväällä 2009. Keväällä, 20.päivä maaliskuuta 2010, järjestettiin yksipäiväiset Terveydenhoitaja - ammattina Sinun terveytesi messut Porin nuorisotalolla.

2 PROJEKTI

2.1 Projektin yleinen määritelmä

Projektin määrittämisessä mikä tahansa kertaluonteinen, tavoitteellinen ja kokonaisuutena ohjattu työsuoritus on projekti. Projektin ohjaukseksi voidaan katsoa minkä tahansa muutosprosessin johtaminen. (Stenlund 1996, 18.)

Projektilla on aina tulos, johon liittyy laadulliset rajaukset, aikataulurajaukset, resursseja koskevat rajaukset, kuten raha, henkilöstö ja koneet, sekä tekniset rajaukset. Teknisillä rajauksilla tarkoitetaan projektin laajuutta. (Pelin 2008, 33.)

2.2 Projektin taustaa

Mielenkiinto aiheeseen heräsi keväällä 2009 Satakunnan ammattikorkeakoululla pidetyillä opinnäytetyötunneilla. Tuolloin koululla vieraili terveydenhoitajia terveydenhoitajaliitosta esittelemässä mahdollisia työstettäviä aiheita opinnäytetyöksi. Suomen Terveydenhoitajaliitto STHL ry Satakunnan yhdistys tarjosi Satakunnan ammattikorkeakoulun terveydenhoitajaopiskelijoille mahdollisuutta yhteistyöprojektiin, jonka tavoitteena oli järjestää terveydenhoitajatyötä tunnetuksi tekevät messut.

2007 vuoden terveydenhoitajaopiskelijaryhmästä projektiin valikoitui 12 aiheesta kiinnostunutta opiskelijaa. Tähän ryhmään kuului myös opinnäytetyöntekijä. Ryhmään kuuluvilla terveydenhoitajaopiskelijoilla oli tapaaminen 19.5.2009 Satakunnan ammattikorkeakoululla yhdessä Suomen Terveydenhoitajaliitto STHL ry Satakunnan yhdistyksen edustajien kanssa. Tapaamisessa selvisi, että tuleva projekti liittyisi osana Terveydenhoitajatyön kampanjaan, joka avataan keväällä 2010. Terveydenhoitajatyön kampanjan lähtökohdat, tavoitteet, kampanjaryhmät ja kohderyhmät olivat uudenlaiset. Aikaisemmat kampanjat, joita Suomen Terveydenhoitajaliitto on toteuttanut, olivat suuntautuneet tietylle väestöryhmälle – nyt kohteena oli siis terveydenhoitajatyön eri muodot. Nyt kaksi vuotta kestävä kampanja korostaa terveydenhoitajan koulutuksen saaneen ammattihenkilön terveydenhoitotyötä.(Leinonen2010,10) Suomen Terveydenhoitajaliitto STHL ry Satakunnan yhdistys halusi järjestää yhteistyös-

sä Satakunnan ammattikorkeakoulun terveydenhoitajaopiskelijoista koostuvan ryhmän kanssa Porissa pidettävät messut. Messujen tavoite ja lähtökohta oli myös viestittää laaja-alaisesti terveydenhoitajan koulutuksen saaneen henkilön toteuttamaa terveydenhoitotyötä.

19.5.2009 pidetyllä tapaamisella päätettiin järjestää messut Porin nuorisotalolla 20.3.2010. Messutapahtumaan oli ilmainen sisäänpääsy ja ovet olivat avoinna kello 10.00 - 16.00.

Projektipäälliköiksi valittiin kaksi Satakunnan ammattikorkeakoulun terveydenhoitajaopiskelijaa: Aarikka Mari ja Kimppa Sari. Projektiorganisaatio muodostui Satakunnan ammattikorkeakoulun vuoden 2007 aloittaneista terveydenhoitajaopiskelijoista. Historian osuuden ”terveydenhoitaja kautta aikojen”, jossa esiteltiin terveydenhoitajien työasuja muotinäytöksenä, valmisti Heli Kuusisto. Terveydenhoitajakoulutus ja uusien opiskelijoiden rekrytointi osuudesta vastasi Henna Hynnä. Kotisairaanhoidon osa-alue kuului Anne Vallelle. Työterveyshuollon osuudesta messupisteen teki Ninni Uusitalo ja Jonna Hernesniemi rakensi äitiyshuollon osa-alueesta messupisteen. Koulu- ja opiskeluterveydenhuollosta ja liikunta-asioista olevasta osuudesta vastasi Miia Laaksovirta. Jenni Korpunen ja Laura Kontti käsittelivät lapsen valmistamista neuvolakäynnille ja rokotusasioista vastasi Hanna Kallio. Opinnäytetyötekijänä itse valmistin messupisteen terveydenhoitajatyöstä lastenneuvolassa.

3 PROJEKTIN TARKOITUS JA TAVOITE

Opinnäytetyö liittyi osana 20.3.2010 Porin nuorisotalolla pidettäviin Terveydenhoitaja - ammattina Sinun terveytesi messuihin. Näiden messujen tavoitteena oli tehdä tunnetuksi terveydenhoitajatyötä yleisölle. Opinnäytetyöntekijän tarkoitus oli tehdä aiheeseen liittyvä opinnäytetyö ja oma messupiste terveydenhoitajatyöstä lastenneuvolassa Terveydenhoitaja - ammattina Sinun terveytesi messuille. Opinnäytetyönte-

kijän tavoitteena oli lastenneuvolassa työskentelevän terveydenhoitajan työn tunnetuksi tekeminen.

4 PROJEKTIN TEOREETTISET LÄHTÖKOHDAT

4.1 Lastenneuvolan määritelmä

Lapsi siirtyy kuuden viikon ikäisenä äitiysneuvolan asiakkaasta lastenneuvolan asiakkaaksi. Perhe kuuluu terveydenhuoltosuunnitelmassa lastenneuvolan piiriin, kunnes lapsi aloittaa koulun ja siirtyy kouluterveydenhuollon piiriin. Lastenneuvolatyö kuuluu perusterveydenhuoltoon ja sillä on vakiintunut asema maassamme. Lastenneuvolapalvelut kattavat koko maan. (Ivanoff, Risku, Kitinoja, Vuori & Palo 2001, 20; Porin kaupungin terveysvirasto 2007, Armanto & Koistinen 2007, 113.)
Lastenneuvoloissa järjestetään terveysneuvontaa alle kouluikäisille lapsille. Sen tehtävänä on ensisijaisesti luoda lapselle perusta elinikäiselle terveydelle ja suotuisalle kehitykselle. (Porin kaupungin terveysvirasto 2007.) Tavoitteena on lasten fyysisen, psyykkisen ja sosiaalisen terveyden paraneminen sekä lasten ja perheiden hyvinvoinnin paraneminen etenkin erityistä tukea tarvitsevissa perheissä (Armanto, ym. 2007, 113). Lasten hoitotyötä ohjaavat arvot ovat sidoksissa yhteiskunnan arvoihin, aikakauteen ja kulttuuriin (Ivanoff, ym. 2001, 3). Neuvoloiden tärkeänä tehtävänä on toimia apuna ja tukena lastenhoidon peruskysymyksissä. Lisäksi sairauksien ja kehityshäiriöiden varhaista toteamista, sekä lasten ja lapsiperheiden psykososiaalista tukemista pidetään tärkeinä. (Ivanoff ym. 2001, 20.) Pääasiassa lastenneuvolatyötä toteuttavat terveydenhoitaja ja neuvolalääkäri osana väestövastuista työtä (Porin kaupungin terveysvirasto 2007).

4.2 Lastenneuvolatoimintaa ohjaavat periaatteet

Lastenneuvolan toimintaa ohjaavat periaatteet perustuvat terveyspoliittisiin kannanottoihin ja säädöksiin, tutkimuksissa ilmitulleisiin vanhempien toivomuksiin ja odo-

tuksiin, vapaaehtoisuuteen sekä luottamukseen. Periaatteena on perhekeskeinen ja asiakaslähtöinen toiminta, johon kuuluu lapsen etu, perhekeskeisyys, yksilöllisyys ja asiakaslähtöisyys ja vanhempien sekä lasten kunnioittaminen ja tosiasioiden esille ottaminen. Periaatteisiin liittyy yhteisöllinen terveyden edistäminen, johon kuuluu yksilön terveyden edistäminen, voimavaralähtöisyys, ehkäisy ja varhainen puuttuminen, yhteisöllisyys ja vertaistuen hyödyntäminen, tasa-arvo, oikeudenmukaisuus ja moniammatillinen yhteistyö. Huomioitavia ovat myös neuvonnan laatu ja vaikuttavuus, jonka pohjalta neuvolassa käytettävät toimintatavat ja menetelmät perustuvat parhaaseen saatavilla olevaan tietoon. Periaatteena on neuvolatyön jatkuvuus ja pitkäjänteisyys, laatu, vaikuttavuus, johdon tuki ja kestävä kehitys. (Sosiaali- ja terveysministeriön julkaisuja 2004: 13, 19.)

Lastenneuvola toiminta on perhekeskeistä ja asiakaslähtöistä toimintaa, jonka ensisijaisena tavoitteena on turvata jokaiselle lapselle mahdollisuus suotuisaan kehitykseen, terveyteen ja hyvinvointiin. Lapsen etu asetetaan tarvittaessa vanhemman edun edelle. Lastenneuvolassa perhekeskeisyys tarkoittaa, että koko perhe on neuvolan asiakkaana. Toiminnan lähtökohtana on, että perhe toimii itse oman perheensä asiantuntijoina. Huomioitavaa on, että lapsen paras ei yleensä toteudu ilman vanhempia vaan on riippuvainen koko perheen hyvinvoinnista. Perheet ovat hyvin erilaisia kuten ydinperheitä, yksinhuoltajaperheitä, uusperheitä ja kahden samaa sukupuolta olevan vanhemman perheitä. (Sosiaali- ja terveysministeriön julkaisuja 2004:13, 19.)

Yksilöllisyys ja asiakaslähtöisyys huomioidaan siten, että vanhempien ilmaisemat huolenaiheet ja perheen elämäntilanne otetaan kulloisenkin tapaamisen lähtökohdaksi. Kaavamaisten ratkaisujen välttämiseksi edellytyksenä on perheen riittävä tunteminen, vanhempien päätöksien kunnioittaminen, tilanneherkkyys ja keskinäinen luottamus (Sosiaali- ja terveysministeriön julkaisuja 2004:13.).

Lastenneuvolassa vanhempien ja lasten kunnioittamiseen pyritään asiakkaan kuuntelemisella, ihmisyyttä arvostamalla ja hienotunteisuudella. Huomioitavaa on, ettei kaikkien perheiden toimintatavat ole optimaalisia neuvolan tai terveyden edistämisen näkökulmasta. On työntekijän oman ammatillisuuden varassa etsiä toiminta- ja suhtautumistapoja, jotka eivät hylkää, moiti tai syyllistä asiakasta tunnetasolla. Neuvola joutuu ottamaan esille myös asioita, jotka ovat vaikeita tai epämiellyttäviä. lapsen etu

on kuitenkin ensimmäisellä sijalla ja asioista puhuminen suoraan ja avoin lähestyminen ovat kuitenkin paras vaihtoehto. (Sosiaali- ja terveysministeriön julkaisuja 2004:13.)

Lastenneuvolassa terveyden edistämisellä tarkoitetaan toimintaa, joka mahdollistaa perheen omaa vaikuttamista terveyteensä ja sen taustalla oleviin tekijöihin ja vaikuttaa itse tätä kautta perheen terveyteen. Terveys ymmärretään moniulotteisena ja siihen kuuluu fyysinen, psyykkinen ja sosiaalinen hyvinvointi.
Voimavaralähtöisyyteen kiinnitetään neuvolassa aktiivisesti huomiota. Lasten ja vanhempien voimavaroja suojaavat ja kuormittavat tekijät selvitetään. Voimavaratekijät edistävät kasvua ja kehitystä ja suojaavat epäsuotuisilta vaikutuksilta koko perhettä. Neuvolassa pyritään vahvistamaan vanhempien kykyä toimia perheensä hyväksi. (Sosiaali- ja terveysministeriön julkaisuja 2004:13.)

Neuvolan tehtäviin kuuluu lapsiperheitä koskevien ongelmien ehkäisyyn ja tunnettujen ongelmien pahenemisen estämiseen osallistuminen. Lasten ja perheiden syrjäytymisvaara pyritään tunnistamaan riittävän varhain ja puuttumaan ongelmallisiin tilanteisiin mahdollisimman pian. (Sosiaali- ja terveysministeriön julkaisuja 2004:13.)

Yhteisöllisyyttä ja vertaistukea hyödynnetään neuvolassa tukemalla lapsiperheiden yhteenkuuluvuutta, perheen keskinäistä yhteistyötä ja perheenjäsentensä tukemista. Lapsia pyritään suojelemaan myös liialliselta kaupalliselta medialta ja liian suurilta vapauksilta. Neuvolan ja perhepalveluverkoston tehtävänä on järjestää vertaisryhmiä perheille ja neuvolat voivat kannustaa muitakin tahoja järjestämään niitä. (Sosiaali- ja terveysministeriön julkaisuja 2004:13.)

Terveydenhoitajan ja lääkärin lisäksi neuvolatyöryhmä tarvitsee moniammatillista osaamista. Tärkeää on, että tiimin jäsenet jakavat samanlaisen arvomaailman, päämäärät ja toimivat tilanteen vaatiessa yhdessä. (Sosiaali- ja terveysministeriön julkaisuja 2004:13.)

Toimitavat ja menetelmät, joita käytetään neuvolassa, perustuvat parhaaseen saatavilla olevaan tietoon. Menetelmien ja toimintatapojen terveyttä edistävästä ja ongelmia ehkäisevästä vaikutuksesta on oltava näyttöä. Neuvolatoimintaa ohjaavat oppaat

perustuvat tämän hetkiseen tietoon. Tiedon ja menetelmien kehittyessä ajan myötä joudutaan suosituksia tarkistamaan. (Sosiaali- ja terveysministeriö julkaisuja 2004:13.)

Neuvolatyö on pitkäjänteistä ja jatkuu perheen kanssa vuosia. Tämä mahdollistaa perheiden tukemisen vaikeissakin elämäntilanteissa. Jatkuvuuden onkin tärkeää olla saumatonta.

Neuvola toimintaa ohjaavista laatuun ja vaikuttavuuteen, johdon tukeen ja kestävään kehitykseen liittyvät periaatteet pitävät sisällään haasteellisuutta neuvolatoiminnan vaikuttavuuden osoittamisesta sekä neuvolatoiminnan ammattitaitoisen johtamisen ja riittävän asiantuntemuksen tärkeyden huomioimisen ja tulevaisuuden sukupolvien turvaamisen. (Sosiaali- ja terveysministeriön julkaisuja 2004:13, 16-21, Ivanoff ym. 2006, 20.)

4.3 Lastenneuvolatoiminta Suomessa

Suomalaisten lasten fyysinen hyvinvointi on kehittynyt hyvään suuntaan kansainvälisesti tarkasteltuna. Lasten terveyttä ja hyvinvointia uhkaavat kuitenkin uudenlaiset tekijät. Näitä ovat psykososiaalisen terveyden ongelmat, oppimis- ja kehityshäiriöt, diabetes ja ylipaino. Myös monet vanhempien ongelmat vaarantavat lasten terveyttä, kuten päihde-, mielenterveys- ja väkivaltaongelmat. Perheiden elintapoja koskevat erot näkyvät alemmissa koulutusryhmissä jo odotusaikana. Alempien sosiaaliryhmien lapsilla on suurempi riski saada erilaisia sairauksia jo vastasyntyneestä lähtien. (Hakulinen-Viitanen, Pelkonen, Saaristo, Hastrup & Rimpelä 2007, 7.)

Suomessa on laaja terveyspoliittinen tavoite, jossa tähdätään lasten ja perheiden pahoinvoinnin ja syrjäytymiskehityksen sekä terveyden eriarvoisuuden vähenemiseen. Terveys 2015- kansanterveysohjelman mukaan kansanterveystyön tavoitteena on lasten terveydentilan paraneminen, hyvinvoinnin lisääntyminen, sairauksien merkittävä väheneminen ja turvattomuuteen liittyvien oireiden väheneminen. (Hakulinen-Viitanen ym. 2007, 7.)

Kansanterveyslain mukaan on kunnan tehtävä järjestää kansanterveystyö (Hakulinen-Viitanen ym. 2007, 7).

Toukokuussa 2009 on annettu uusi asetus, jonka tarkoituksena on varmistaa, että kunnallisessa terveydenhuollossa lastenneuvolassa suoritettavat terveystarkastukset ja terveysneuvonta ovat suunnitelmallisia, tasoltaan yhtenäisiä, väestön ja yksilöiden tarpeet huomioon ottavia. Hoitotyön sisällön kehittäminen on koettu perusterveydenhuollossa tärkeäksi osa-alueeksi (Grönroos & Perälä 2004). Palveluja järjestettäessä on huomiota kiinnitettävä myös kehitysympäristöihin ja terveysneuvonta ja terveystarkastukset on tarvittaessa järjestettävä moniammatillisena yhteistyönä. (Valtioneuvoston asetus 2009.)

Kunnan pitää järjestää kaikille ennalta määriteltyyn ikä- tai vuosiluokkaan kuuluville määräaikaisia, yksilöllisestä tarpeesta johtuvia terveystarkastuksia. Tarkastuksissa on selvitettävä haastatteluilla, kliinisillä tutkimuksilla ja tarvittaessa muilla menetelmillä tarkastettavan ikävaiheen ja yksilöllisen tarpeen mukaan kehitystä, kasvua ja hyvinvointia. Haastattelulla selvitetään perheen hyvinvointia. Terveydentilasta ja mahdollisesta jatkotutkimuksesta, tuesta ja hoidon tarpeesta tehdään arvio yhdessä tarkastettavan, tai tämän huoltajien kanssa. Kunnan tulee järjestää lapselle ensimmäisen ikävuoden aikana vähintään yhdeksän terveystarkastusta. Tähän sisältyy vähintään kaksi lääkärintarkastusta lapsen ollessa 4-6 viikon ja kahdeksan kuukauden ikäinen ja neljän kuukauden iässä suoritettava laaja terveystarkastus. 1-6 vuoden välissä lapselle on järjestettävä vähintään kuusi terveystarkastusta. Tähän sisältyy laaja terveydentarkastus 18 kuukauden iässä ja neljän vuoden vanhana sekä yksi terveydenhoitajan arvio suun terveydentilasta. (Valtioneuvoston asetus 2009.)

Terveystarkastukset ja -neuvonta on järjestettävä siten, että ne mahdollistavat erityisen tuen tarpeen tunnistamisen riittävän varhaisessa vaiheessa. Tarpeen mukainen tuki on järjestettävä viiveettä. Erityistä tukea tarvitsevan perheen kohdalla kunta on velvollinen järjestämään perheelle ylimääräisiä käyntejä lastenneuvolassa, tai kotikäyntejä. Tarvittaessa on tehtävä yhteistyötä esimerkiksi päiväkodin tai lastensuojelun tai erikoissairaanhoidon kanssa. (Valtioneuvoston asetus 2009.)

4.4 Terveysneuvonnan sisältö

Lastenneuvolan antaman terveysneuvonnan on tuettava vanhemmuutta, parisuhdetta, sekä edistettävä perheen sosiaalista tukiverkostoa. Terveysneuvonnan on myös tuettava yksilön ja hänen perheensä terveyttä, mielenterveyttä ja psykososiaalista hyvinvointia monilla osa-alueilla: kasvu sekä psykososiaalinen ja fyysinen kehitys, ihmissuhteet, lepo, vapaa-aika, median vaikutus hyvinvointiin, ergonomia, ravitsemus, painonhallinta, liikunta ja suunterveys. Lisäksi tähän kuuluu perheväkivallan, tapaturmien ja päihteiden käytön ehkäisy, kansallisen rokotusohjelman mukaiset rokotukset ja infektioiden ehkäisy sekä soveltuvin osin sosiaaliturvapalvelut. (Valtioneuvoston asetus 2009.)

Terveysneuvonnan alle kouluikäiselle lapselle ja hänen perheelleen on tuettava lapsen kehitystä, huolenpitoa, kasvatusta sekä lapsen ja vanhemman välistä vuorovaikutusta ja tukea äitiä imetyksessä. Lisäksi vanhempien hyvinvointia, jaksamista ja keskinäistä vuorovaikutusta on tuettava. (Valtioneuvoston asetus 2009, Sosiaali- ja terveysministeriön julkaisuja 2004:14, 86.)

4.5 Terveystarkastuksen sisältö

Terveystarkastusten yhteydessä selvitetään yksilöllisen tarpeen ja ikävaiheen mukaan kasvua, kehitystä ja hyvinvointia. Tämä toteutetaan haastattelemalla, kliinisillä tutkimuksilla ja tarvittaessa muilla menetelmillä. (Valtioneuvoston asetus 2009; Pelkonen 2008)

Määräaikaistarkastukset ovat osa lastenneuvolan perustehtäviä. Tavoitteena on voimavaroihin keskittyminen ja voimavarojen tukeminen. Määräaikaistarkastuksissa seulotaan kaikista lapsista mahdollisia sairauksia ja poikkeamia. Yleisperiaate on, että seulotaan vain sellaisia asioita, joiden toteamisesta on asiakkaalle selkeä hyöty. Lastenneuvolan seulonnat voidaan jakaa somaattisiin, psyykkisiin ja neurologisiin seulontoihin. Tarvittaessa on järjestettävä seulotuille tarpeelliset tutkimukset ja hoidot. Seulontojen toteuttaminen ja niiden tulosten tulkitseminen ja jatkotoimenpitei-

den päättäminen edellyttävät moniammatillista yhteistyötä, kehittynyttä konsultaatiokäytäntöä ja riittävää ammattiosaamista. (Armanto & Koistinen, 2007, 114-115.)

Laajaan alle kouluikäisen lapsen terveystarkastukseen sisältyy koko perheen hyvinvoinnin selvittäminen hoidon ja tuen järjestämisen kannalta välttämättömissä asioissa. Laajaan terveystarkastukseen sisältyy huoltajien kirjallisella suostumuksella päivähoidon ja esiopetuksen henkilökunnan arvio alle kouluikäisen lapsen päivähoidossa selviämisestä ja opettajan arvio oppilaan selviytymisestä koulussa. Laajoista terveystarkastuksista tehdään yhteenveto, jota käytetään kun arvioidaan oppilashuollon yhteistyönä luokka- ja kouluyhteisön tiloja ja mahdollisten lisätoimenpiteiden tarvetta. Yhteenvedossa ei saa olla henkilötietoja. Laajan terveystarkastuksen suorittaa terveydenhoitaja yhdessä lääkärin kanssa. (Valtioneuvoston asetus 2009.)

4.6 Terveydenhoitaja lastenneuvolassa

Toimiessaan lasten ja heidän perheidensä terveydenhoitotyössä terveydenhoitaja tuntee lasten palvelu- ja tukijärjestelmät ja osaa toimia yhteistyössä muiden tahojen kanssa. Terveydenhoitaja tukee ja arvioi itsenäisesti lapsen kasvua ja kehitystä sekä pystyy arvioimaan ympäristön ja elintapojen vaikutuksen lapsen terveyteen. Hän tukee ja arvioi lapsen ja perheen voimavaroja sekä tukee vanhempia vanhemmuuteen kasvussa ja parisuhteessa. Terveydenhoitajalla on valmiudet ohjata perhettä elintavoissa ja vauvan imetyksessä, hän hallitsee eri osa-alueiden seurannankehityksen, seulontamenetelmät lastenneuvolatyössä ja osaa jatkohoidon keskeiset ohjaamisen tavat. Terveydenhoitaja tunnistaa ja puuttuu varhain lapsen turvattomuuteen, sosiaalisiin riskeihin ja häiriöihin. Hän arvioi yhteistyössä perheiden ja muiden hoidontarpeen arviointiin osallistuvien kanssa lapsen erityistuen ja -hoidon tarpeen. Terveydenhoitaja osaa käyttää tarvittavia terveysneuvonnan työmenetelmiä kulloinkin ajankohtaisilla alueilla ja hän toimii yhteistyössä eri sidosryhmien kanssa edistääkseen turvallista kasvuympäristöä. (Suomen Terveydenhoitajaliitto 2008, Haarala ym. 2008, 506.)

Lastenneuvolan työmuotoja ovat lapsen ja perheen terveystapaamiset. Näihin sisältyvät seulontatutkimukset, rokottaminen, ohjaus, tuki ja neuvonta. Lisäksi on erilaisia ryhmiä esimerkiksi samanikäisten lasten ja heidän vanhempiensa kanssa. Lastenneuvolan terveydenhoitaja tekee myös kotikäyntejä, jotka mahdollistavat perheiden voimavaraistumisen ja lapsen kasvua, kehitystä ja terveyttä vaarantaviin tekijöihin puuttumisen riittävän nopeasti. Yhtenä kehittämistavoitteena onkin kotikäyntien lisääminen. (Armanto ym. 2007, 113.)

Terveydenhoitajan tärkeitä työmuotoja lastenneuvolassa on myös asennemuokkaus yhteiskunnassa. Tällä tarkoitetaan esimerkiksi työn ja perhe-elämän yhteen sovittamista sekä asuinalueiden ja palveluiden kehittämistä lapsi- ja perhemyönteiseksi. (Armanto ym. 2007 113.)

4.7 Lapsen kasvun ja kehityksen seuranta

Neuvolaseuranta noudattaa valtakunnallisia suosituksia. Tällä halutaan varmistaa palvelun tasapuolisuus ja yhtenäisyys lapsien kehityksen ja kasvun arvioimisessa ja lapsiperheiden tukemisessa. Toiminnalle asetetaan myös laadulliset tavoitteet, jotka liittyvät neuvolaseurannan sisältöön, menetelmiin ja fyysisiin olosuhteisiin. Fyysisistä olosuhteista yhtenä esimerkkinä on käytettävissä olevien työvälineiden soveltuvuus juuri ammattikäyttöön. (Armanto ym. 2007, 118, Sosiaali- ja terveysministeriön oppaita 2004.)

Lapsen pituuden, painon ja pään kasvun seuranta neuvolassa tulee olla pitkäkestoista ja säännöllistä. Edellytyksenä seurannan luotettavuudelle on, että olosuhteet ja välineet ovat asianmukaisia ja mittaustuloksen tarkkuuteen kiinnitetään huomiota. Lastentautien tutkimussäätiö ja Suomen kuntaliitto ovat suunnitelleet lapsen kasvun arviointiin luotettavasti sopeutuvat lomakkeet. Keskosille, alle 2-vuotiaille ja 1-20-vuotiaille pojille ja tytöille on omat kasvukäyrästöt. Pituuden vaihtelu ilmenee keskipituutena ja standardidevisaationa ilmaistuina poikkeamina keskipituudesta kasvukäyrästössä. Jos lapsi on keskimittainen, keskipituus on 0 SD. Kasvukäyrästöissä tarkastellaan Suomessa painoa suhteessa pituuteen. Rajat suhteelliselle pituuden ja

painon kasvulle ja niissä tapahtuville muutoksille määrittelee kasvuseula. (Armanto ym. 2007, 122-123.)

5 AIKAISEMMAT PROJEKTIT

Satakunnan ammattikorkeakouluopiskelijoiden HYVÄ OLO ry toteutti Hyvän olon-messut 7.3.1998 Satakunnan ammattikorkeakoulun sosiaali- ja terveysalan Porin yksikössä. Tapahtuma oli yksipäiväinen yleisötapahtuma. Se toteutettiin projektina, jonka pääteemana oli hyvä olo. Messujen muita teema-alueita oli hoitotyössä jaksaminen, jalkojen hoito, diabeteksen hoidonohjaus, laihduttamien sekä terveysmarkkinointi. Tapahtuvan kantavana teemana oli hyvä olo ja sen saavuttaminen riippumatta elämäntilanteesta. (Käppi & Polo 1998, 17-18.)

Satakunnan ammattikorkeakoulun sosiaali- ja terveysalan terveydenhoitotyön opiskelija teki englanninkielisen esitteen neuvolan toiminnasta maahanmuuttaja asiakkaille opinnäytetyönään. Esite toteutettiin Länsi-Porin äitiys- ja lastenneuvolaan. Esitteen tarkoituksena oli saada oleellista tietoa neuvolan toiminnasta mahdollisimman selkeästi ja yksinkertaisesti. (Lehtilammi 2010,6.)

Aikaisemmista terveydenhoitotyöhön liittyvistä projekteista ei löydy idealtaan ihan vastaavaa projektia. Terveydenhoitaja- ammattina Sinun terveytesi messuilla esiteltiin terveydenhoitajatyötä. Suomen Terveydenhoitajaliitolla on ollut useita kampanjoita, mutta niissä on tarjottu terveyspalveluita yleisölle. Nyt messujen idea on tuoda esille nimenomaan terveydenhoitajan osaamista. Suomen Terveydenhoitaja liitto STHL ry käynnisti keväällä 2010 liiton valtakunnallisen kampanjan jonka teemaksi valittiin terveydenhoitajatyön esitteleminen. Tässä opinnäytetyössä esitellään nämä kaksi edellä olevaa esimerkkiä, koska ne kumpikin liittyvät opinnäytetyön aiheeseen eritavalla. Hyvän olon messut oli myös yksipäiväinen opiskelijoiden järjestämä messutapahtuma, joka toteutettiin projektina. Englanninkielinen esite lastenneuvolan

toiminnasta esiteltiin, koska esitteessä aiheena oli lastenneuvolan toiminta, joka liittyy lastenneuvolan terveydenhoitajatyöhön.

6 PROJEKTIN SUUNNITTELU

Kun ajatus opinnäytetyöksi soveltuvasta projektista oli varmentunut todelliseksi tapahtuvaksi projektiksi, alkoi projektisuunnitelman tekeminen. Opinnäytetyön projektin teoreettisiksi lähtökohdiksi valikoitui Suomen neuvolakäytännön esitteleminen, koska Suomessa tähdätään lasten ja perheiden hyvinvointiin terveyspoliittisin tavoittein. Lisäksi Suomessa lasten hyvinvointi on kehittynyt hyvään suuntaan kansainvälisesti tarkasteltuna.(Hakulinen-Viitanen, Pelkonen, Saaristo, Hastrup & Rimpelä 2007, 7). Neuvolatoimintaa, koulu- ja opiskeluterveydenhuoltoa koskeva uusi asetus tuli voimaan 1.7.2009. Kunnilla on lisäaikaa muuttaa terveystarkastukset käytännössä vastaamaan asetuksien asettamia velvoitteita 2011 vuoteen mennessä. Valitsin uuden asetuksen esittelemisen projektin teoreettisena lähtökohtana, koska se tulee muuttamaan huomattavasti lastenneuvolan terveydenhoitajatyötä. (Pelkonen & Kolimaa 2010, 32).

Projektin teoreettiseksi lähtökohdaksi valitsin myös lastenneuvolatoimintaa ohjaavien periaatteiden esittelemisen, koska lastenneuvolatoimintaa ohjaavista periaatteista käy ilmi esimerkiksi perhekeskeisyyden ja asiakaslähtöisyyden tärkeys lastenneuvolatoiminnassa. Lastenneuvolan perhekeskeisyyden periaate nousi tarkoituksellisesti esille myös julisteessa, jonka opinnäytetyöntekijänä suunnittelin Terveydenhoitajaammattina Sinun terveytesi messuille visuaaliseksi havainnollistamisvälineeksi tukemaan lastenneuvolatyön tunnettavuuden lisäämistä.

Projektin teoreettisissa lähtökohdissa tuotiin esille, myös lastenneuvolassa tapahtuvien terveysneuvonnan ja terveystarkastuksien sisällön, koska terveysneuvonnan ja terveystarkastuksien sisällöistä selviää yhteys terveyspoliittisiin tavoitteisiin ja lastenneuvolatyötä ohjaaviin periaatteisiin. Lastenneuvolan antaman terveysneuvonnan

on tuettava esimerkiksi vanhemmuutta, parisuhdetta, lapsen fyysistä, psyykkistä ja sosiaalista kehitystä. (Valtioneuvoston asetus 2009.)

Opinnäytetyöntekijä suunnitelmiin kuului esitellä messupisteellään Porin nuorisotalolla pidettävillä Terveydenhoitaja - ammattina Sinun terveytesi messuilla Lene-tarvikkeita. Lene on tutkimusmenetelmä, joka soveltuu hyvin 2 - 4-vuotiaiden lasten neurologisen kehityksen arviointiin. Tähän kyseiseen menetelmään sisältyvät karkeamotoriikan, näkö- ja kuulohavainnon, tarkkaavaisuuden, vuorovaikutuksen, puheen tuottamisen, puheen ymmärtämisen ja käsitteiden, kuullun hahmottamisen, silmä- käsi- yhteistyön, leikin ja omatoimisuuden, visuaalisen ja lukuvalmiuksien ikäkausittaista arviointia ohjeistavat tehtäväryhmät. (STM:n julkaisu. Lastenneuvola lapsiperheen tukena. 2004, 166.) Ajatuksena oli herättää vanhempien mielenkiinto Lene –tarvikkeilla ja saada heidät kyselemään kyseisestä menetelmästä lastenneuvolan terveydenhoitajan työmenetelmänä. Messupisteellä oli esillä myös Lastenneuvolan Puheeksiottopakki -peli, jota voidaan käyttää työmenetelmänä lastenneuvolatyössä perhekeskeisyyden näkökulmasta. Menetelmän avulla messupisteellä houkuteltiin vanhempia tutustumaan neuvolatyön erilaisten palveluiden tarjonnan vaihtoehtoihin. Menetelmän tarkoituksena on auttaa perheitä, joilla on vaikeuksia arjen ajankäytössä. Menetelmä auttaa perheitä huomaamaan päiväänsä säätelevän rytmin ja saamaan rytmi mahdollisuuksien mukaan omalle perheelle toimivaksi. Yhtenä keinona esitellä lastenneuvolan terveydenhoitajatyön laajuutta opinnäytetyöntekijä asetti lastenneuvolan terveydenhoitajatyötä esittelevälle messupisteelle Terveydenhoitaja- ammattina Sinun terveytesi messuille esille vanhemmuuden roolikartan. Vanhemmuuden roolikarttaa myös jaettiin messupisteellä. Roolikartan ajatus tähtää siihen, miten vanhemmuutta voisi hahmottaa mahdollisimman luontevasti ja laajasti. (Varsinais-Suomen lastensuojelukuntayhtymän www-sivut).

Opinnäytetyöntekijä suunnitteli yhteistyöterveydenhoitajana toimivan Suomen Terveydenhoitajaliitto STHL ry Satakunnan yhdistykseen kuuluvan ammatikseen lastenterveydenhoitajatyötä tekevän terveydenhoitajan kanssa yleisölle jaettavaa materiaalia. Messupisteelle suunniteltu materiaali oli kohdistettu nimenomaan herättämään messupisteen kiinnostus. Messuyleisönä oleville lapsiperheen asioista kiinnostuneille osallistujille jaettiin myös erilaisia lapsiperheen arkeen liittyviä esitteitä, Suomen

Terveydenhoitajaliiton avainnauhoja ja rintamerkkejä. Katso kuva messupisteestä liitteestä 1. (LIITE 1)

7 PROJEKTIN AIKATAULU

Projekti sai alkunsa 7.5.2009. Elokuu, syyskuu ja lokakuu 2009 olivat aiheseminaariin valmistautumista. Valmistautuminen aiheseminaariin sisälsi projektin taustan selvittämisen, projektissa käytettävien käsitteiden perustelun ja projektin teoreettisen perustelun. Lisäksi siihen kuului projektin tarkoituksen ja tavoitteen rajaaminen sekä alustavan kirjallisuuskatsauksen tekeminen. Aiheseminaarini pidettiin 26.10.2009. Projektin tähän vaiheeseen aikaa kului 80 tuntia.

Lokakuu, marraskuu ja joulukuu 2009 olivat valmistautumista suunnitteluseminaariin sekä projektisuunnitelman syventämistä ja teoria osuuden kirjoittamista. Suunnitteluseminaari oli 15.12.2009. Projektin tähän vaiheeseen aikaa kului 100 tuntia. Tammi- ja helmikuu sekä maaliskuun alku 2010 kuluivat posterin valmistelussa, teorian kirjoittamisessa, messujen suunnittelussa ja tapaamisissa projektiryhmän kanssa. Aikaa tähän vaiheeseen kului 125 tuntia. Opinnäytetyön raportointitilaisuus oli 13.10.2010. Raportointivaiheen valmistelemiseen aikaa kului 100 tuntia.

8 MESSUT TERVEYDENHOITAJATYÖN ESITTELEMISEN VÄLINEENÄ

Messut ovat aktiivinen ja vuorovaikutuksellinen median muoto. Messutapahtuman vahvuutena on mahdollisuus luoda suora vuorovaikutus suhde messutapahtumassa palveluja tarjoavien esittelijöiden ja messuyleisön välille. (Helsingin messukeskuksen www-sivut 2009.) Messujen järjestämisessä yksi tärkeimmistä vaikutteista on messuilla esillä olevan aiheen tai tuotteen mielikuvan vahvistaminen. (Messujärjestä-

jien Union ry:n www-sivut 2009). Porin nuorisotalolla 20. maaliskuuta 2010 järjestetyillä Terveydenhoitaja - ammattina Sinun terveytesi messuilla haluttiin tuoda esille terveydenhoitaja-ammattiin kouluttautuneen terveydenhoitajan työtä ja työmenetelmiä. Keinona käytettiin terveydenhoitajatyön eri osa-alueita esitteleviä messupisteitä. Messut määritellään yhden tai useamman tuotealan näyttelyksi (Nurmi 2009, 547).

Media on yksi viestinnän muoto (Nykysuomen laitos 1994, 256). Laaja näkemys terveysviestinnästä sisältää kaikenlaisen joukkoviestinnän (Savola & Koskinen - Ollonqvist 2005 Terveyden edistämiskeskuksen www-sivut). Terveydenhoitajatyön esitteleminen Terveydenhoitaja- ammattina Sinun terveytesi messuilla oli yksi keino toteuttaa terveyden hyväksi tapahtuvaa viestintää.

9 POSTERI TERVEYDENHOITAJATYÖN ESITTELEMISEN VÄLINEENÄ

Yhtenä keinona terveydenhoitajatyön esittelemiseen messuyleisölle Terveydenhoitaja - ammattina Sinun terveytesi messuilla Porin nuorisotalolla käytettiin posteria eli julistetta (opetusteknologiakeskuksen www-sivut 2009.) Posterin aihe käsitteli perhekeskeisyyttä lastenneuvolatoiminnassa. Aihe valittiin, koska perhekeskeisyys on yksi lastenneuvolan toimintaa ohjaavista periaatteista ja lastenneuvolatoiminnan tavoitteista. (Haarala ym. 2008, 299.)

Neuvola-, koulu- ja opiskeluterveydenhuoltoon astui voimaan uusi asetus 1.7.2009. Tämä asetus lisää terveydenhoitajien työmäärää perheiden kanssa. Terveydenhoitaja on entistä enemmän mukana erityisesti tukea tarvitsevien perheiden tuen arvioinnissa. (Leinonen 2010, 10.) Terveydenhoitaja - ammattina Sinun terveytesi messuille suunnitellussa posterissa korostettiin terveydenhoitajan antamaa tukea lapsen hoitoon, kasvatukseen ja vanhemmuuteen liittyvissä asioissa. Posteri toi esille myös, että terveydenhoitajatyöhön lastenneuvolassa liittyy lapsen fyysisen, psyykkisen ja sosiaalisen kasvun seuraaminen. Lapsen fyysisen, psyykkisen ja sosiaalisen kasvun seuraaminen kuuluu terveydenhoitajan keinoihin tukea perhettä ja lasta ja antaa heille

neuvoja mahdollisiin ongelmiin, joita voi olla lastenneuvolan asiakkaana olevalla perheellä (Haarala ym. 2008).

Posterin tausta oli visuaalisesti yhtenäinen muiden Terveydenhoitaja - ammattina Sinun terveytesi messuille tehtyjen postereiden kanssa. Terveydenhoitaja - ammattina Sinun terveytesi messujen projektiryhmä koki postereiden yhtenäisen visuaalisen ilmeen tärkeäksi messutilan yleisilmeen kannalta. Taustakuvana posterissa, joka esitteli lastenneuvolan terveydenhoitajan työmenetelmänä perhekeskeisyyttä, oli vauva. Tällä kuvavalinnalla oli tarkoituksena yhdistää posteri ulkonäöllisesti lastenneuvolaan liittyväksi. Posterin ulkonäköön ja asetteluun liittyvissä asioissa opinnäytetyöntekijä teki yhteistyötä Satakunnan ammattikorkeakoulun viestintä- ja markkinointisuunnittelija Anna-Liisan Montosen kanssa. Montonen muokkasi ja asetteli posterin tekstin oikean kokoiseksi ja näköiseksi sekä valitsi posteriin sopivan kuvan.
(LIITE 2) Opinnäytetyöntekijä ei itse henkilökohtaisesti tavannut Montosta asiaan liittyen vaan asioi projektipääliköiden kanssa. Projektin päälliköt suorittivat tarvittavat tapaamiset posteriin liittyvissä asioissa.

10 PROJEKTIN TOTEUTUS

Projektin toteutumisen varmistuttua aloitettiin sen suunnitteleminen kokoamalla tietoa projektin teoreettisiksi lähtökohdiksi. Lähteitä löytyi kirjallisuudesta, terveydenhoitoalan lehdistä ja tutkimuksista sekä internetistä. Kirjallisuudessa oli paljon tietoa terveydenhoitajatyöstä. Terveydenhoitajatyötä säätelee Sosiaali- ja Terveysministeriön asetukset, joita käytettiin hyödyksi projektin teoreettisia lähtökohtia selvitettäessä. Projektin teoreettisena lähtökohtana käytettiin myös neuvolatoimintaan liittyvää asetusta (380/2009), koska se tulee muuttamaan paljon terveydenhoitajatyötä lastenneuvolassa ja lisäämään lastenneuvolassa työskentelevien terveydenhoitajien työmäärää. (Pelkonen & Kolimaa 2010, Uusi asetus terveydenhoitajan työn tukena, 32.) Projektin teoreettisia lähtökohtia mietittäessä muodostuivat samalla ajatukset keinoista, joilla tehtiin tunnetuksi lastenneuvolan terveydenhoitajatyötä messupisteellä. Projektin teoreettisilla lähtökohdilla ja messupisteellä lastenneuvolan terveydenhoitajatyön

esittelemiseen käytettävillä keinoilla tuli olla yhtenevä perusta, ne eivät saanet olla ristiriitaisia.

Projektin teoreettisen osuuden valmistuttua, pohdittiin Terveydenhoitaja- ammattina Sinun terveytesi messuille tulevaa messupistettä. Messupisteellä oli suunniteltu käytettäväksi lastenneuvolan terveydenhoitajatyön esittelemisen keinoina posteria, joka oli suunniteltu juuri tätä tarkoitusta varten. Posterissa esiteltävä aihe liittyi perhekeskeisyyteen lastenneuvolatoiminnassa, koska perhekeskeisyys on lastenneuvolassa keskeinen työmuoto. (Haarala ym. 2008, 320- 326.) Posteri aseteltiin messupisteen taakse seinälle siten, että se toimi visuaalisena keinona yhdistää messupiste lastenneuvolatoimintaan liittyväksi. Lisäksi posteri oli yhdenmukaisesti esillä muiden terveydenhoitajatyötä esittelevien postereiden kanssa, joita esiteltiin muilla messupisteillä.

Lastenneuvolan terveydenhoitajatyötä esittelevälle messupisteelle aseteltiin esille Lene -tarvikkeet, vanhemmuuden roolikartta ja Puheeksiottopakki -peli, joita käytettiin keinoina esitellä lastenneuvolan terveydenhoitajatyötä ja sen eri osa-alueisiin liittyviä vaihtoehtoja. Valittujen keinojen tarkoituksena oli esitellä lastenneuvolan terveydenhoitajan tehtäviä lapsen fyysisen, psyykkisen ja sosiaalisen kasvun tukemisessa. Tarkoituksena oli myös tuoda selkeästi esiin vanhemmuuden kuuluminen kokonaisuudessaan lastenneuvolan terveydenhoitajan työn piiriin. Messupisteelle aseteltiin esille myös messuyleisölle jaettavaa materiaalia, joka oli kohdistettu lapsiperheen asioista kiinnostuneille kävijöille. Materiaali valinta oli suunniteltu yhteistyössä yhteyshenkilönä toimivan Suomen Terveydenhoitajaliitto STHL ry Satakunnan yhdistykseen kuuluvan ammatikseen lastenneuvolatyötä tekevän terveydenhoitajan kanssa.

Porin nuorisotalon järjesteleminen messutilaksi tapahtui 19.3.2010, päivää ennen Terveydenhoitaja - ammattina Sinun terveytesi messutapahtumaa. Tuolloin opinnäytetyöntekijä valmisti lastenneuvolan terveydenhoitajatyötä esittelevän messupisteen esittelykuntoon ja hankki Porin Viikkarin neuvolasta sovitut materiaaleja messupisteelle.

Terveydenhoitaja - ammattina Sinun terveytesi messut toteutettiin Porin nuorisotalolla 20.3.2010. Messut olivat yksipäiväiset ja messutapahtuma oli avoinna yleisölle kello 10.00- 16.00. Suomen Terveydenhoitajaliiton puheenjohtaja Leila Lehtomäki avasi Terveydenhoitaja- ammattina Sinun terveytesi messut kello 11. Messujen suojelijana toimi Porin kaupunginjohtaja Aino-Maija Luukkonen, joka lausui messuilla Porin kaupungin tervehdyksen. Terveydenhoitaja - ammattina Sinun terveytesi messutapahtuman juonsi Satakunnan ammattikorkeakoulun terveydenhoitajaopiskelija Heli Kuusisto. Hän juonsi myös messuille suunnittelemansa muotinäytöksen, jossa esiteltiin terveydenhoitajan pukeutumista eri aikakausilta. Terveydenhoitajatyötä esittelevien messupisteiden lisäksi messuilla oli Satakunnan ammattikorkeakoulun terveydenhoitajaopiskelijoista muodostuvan projektiryhmän sekä Suomen Terveydenhoitajaliitto STHL ry Satakunnan yhdistyksen hankkimien messuja sponsoroivien näytteilleasettajien messupisteitä.

Opinnäytetyöntekijä oli valmistautunut esittelemään lastenneuvolan terveydenhoitajatyötä aiheesta kiinnostuneelle messuyleisölle Terveydenhoitaja - ammattina Sinun terveytesi messuilla olevalla lastenneuvolan terveydenhoitajatyötä esittelevällä messupisteellä. Lisäksi opinnäytetyöntekijä vastaili messuyleisön kysymyksiin, jotka liittyivät messupisteellä esiteltäviin materiaaleihin tai muihin terveydenhoitajan työhön.

Terveydenhoitaja - ammattina Sinun terveytesi messut suljettiin yleisöltä kello 16. Sulkemisen jälkeen näytteilleasettajat purkivat messupisteensä. Messutilana toiminut Porin nuorisotalo järjestettiin messuja edeltävään tilaan. Projektin toteutukseksi suunniteltu osuus oli näin suoritettu.

11 PROJEKTIN TULOS

Terveydenhoitaja - ammattina Sinun terveytesi messut toteutettiin Porin nuorisotalolla lauantaina 20.3.2010. Messut olivat yksipäiväiset ja messutapahtuma oli avoinna yleisölle kuusi tuntia kello 10.00- 16.00. Terveydenhoitaja - ammattina Sinun terveytesi messut toteutettiin yhteistyönä Suomen Terveydenhoitajaliitto STHL ry Sa-

takunnan yhdistyksen ja Satakunnan Ammattikorkeakoulun 2007 aloittaneista terveydenhoitajaopiskelijoista muodostetun projektiryhmän kanssa. Terveydenhoitaja - ammattina Sinun terveytesi messuilla kävi messuyleisönä arviolta 500 henkilöä.

Terveydenhoitaja – ammattina Sinun terveytesi messuilla oli myös järjestettyä ohjelmaa. Messupäivän ohjelma aikataulu selviää liitteestä, jota käytettiin messujen mainonnassa. (LIITE 3)

12 PROJEKTIN ARVIOINTI JA POHDINTA

Idea projektin toteuttamiseen sai alkunsa keväällä 2009, kun Satakunnan ammattikorkeakoululla kävi Suomen Terveydenhoitajaliitto STHL ry Satakunnan yhdistyksen jäseniä esittelemässä aiheen, joka soveltuisi toiminnalliseksi opinnäytetyöksi. Suomen Terveydenhoitajaliitto STHL ry Satakunnan yhdistys kysyi Satakunnan ammattikorkeakoulun terveydenhoitajaopiskelijoiden ryhmästä halukkaita opiskelijoita mukaan järjestämään yhteistyönä Porissa pidettäviä messuja. Messujen tavoitteena oli tehdä yleisölle tunnetuksi terveydenhoitajatyötä ja ne liittyivät osana Suomen terveydenhoitajaliiton valtakunnalliseen terveydenhoitajatyön kampanjaan.
Projektin suunnittelu käynnistyi syksyllä 2009. Satakunnan ammattikorkeakoulun terveydenhoitajaopiskelijoista oli muodostettu projektiryhmä, johon kuului 12 opiskelijaa. Jokaisella opiskelijalla oli oma osa-alue terveydenhoitajatyöstä, jonka he esittelivät messuilla. Projekti työskentely osoittautui mielenkiintoiseksi ja opettavaksi. Työtä oli paljon, mutta kokemus tämän projektin toteuttamisesta on tulevaisuudessa hyödyllinen, koska terveydenhoitajan työnkuvaan sisältyy erilaisia projekteja sen mukaan, miten hän on sijoittunut työelämässä.

Opinnäytetyöntekijän osa-alue terveydenhoitajatyöstä oli lastenneuvolan terveydenhoitajan työn tunnetuksi tekeminen messuyleisölle. Aihe tuntui kiinnostavalta ja se oli tulevaa ammattia ajatellen hyödyllinen, koska oma tietämys lastenneuvolan terveydenhoitajatyöstä lisääntyi paljon projektin ansiosta.

Projektin teoreettisiksi lähtökohdiksi opinnäytetyöntekijä valitsi terveydenhoitajatyötä ohjaavat periaatteet: neuvolatoimintaa koskevan uuden asetuksen (380/2009), Suomessa tehtävän lastenneuvolatyön sekä lastenneuvolassa suoritettavien terveystarkastusten ja terveysneuvonnan sisällön. Projektin teoreettisten lähtökohtien valitsemisessa oli haasteellista kun täytyi samanaikaisesti miettiä keinoja, joiden avulla parhaiten tuo esille lastenneuvolan terveydenhoitajan työtä messupisteellä. Projektin teoreettisten lähtökohtien ja messupisteellä esiteltävien keinojen täytyi liittyä toisiinsa. Yhdeksi teoreettiseksi lähtökohdaksi muodostuivat terveydenhoitajatyötä ohjaavat periaatteet, koska niistä selviää perhekeskeisyyden tärkeys lastenneuvolatyössä. (Haarala ym. 2008, 320- 326). Lisäksi neuvolatoimintaa koskeva uusi asetus (380/2009) lisää lastenneuvolan terveydenhoitajan työtä perheen kokonaisuutta huomioidessa. Terveydenhoitaja - ammattina Sinun terveytesi messuilla lastenneuvolan terveydenhoitajatyötä esittelevällä messupisteellä käytettiin keinoina vanhemmuuden roolikarttaa ja Puheeksiottopakki –peliä, joiden avulla tuotiin perhekeskeisyyttä esille. Lisäksi perhekeskeisyys esiintyi aiheena posterissa, jonka opinnäytetyöntekijä oli tehnyt messuille. Projektin teoreettisena lähtökohtana on lastenneuvolatyö Suomessa, koska suomalainen lastenneuvolatyö on kehittynyt kansainvälisesti tarkasteltuna hyvään suuntaan. Lasten terveyttä ja hyvinvointia uhkaavat kuitenkin psykososiaaliset terveyden ongelmat ja perheiden sisäiset ongelmat. (Hakulinen-Viitanen ym. 2007, 7.) Nämä uudet lasten terveyttä vaarantavat uhat tuovat jälleen esille koko perheen tärkeyden huomioimisen lastenneuvolatyössä. Lastenneuvolan terveysneuvonnan ja terveystarkastuksien sisällön esittelemisen keinona lastenneuvolan terveydenhoitajatyötä esittelevällä messupisteellä käytettiin Lene -tarvikkeita. Lene-menetelmä soveltuu hyvin 2 - 4-vuotiaiden lasten neurologisen kehityksen seuraamiseen.

Vanhempien roolikartta oli tarkoitettu jaettavaksi siitä kiinnostuneille messuilla kävijöille ja vierailijat keräsivät mielellään jaettavaa materiaalia itselleen. Lene -tarvikkeiden ja Puheeksiottopakki - pelin esitteleminen lastenneuvolan terveydenhoitajan työvälineenä oli haasteellista. Opinnäytetyöntekijä oli ajatellut, että ne esillä olevina itsessään herättäisivät mielenkiintoa. Näin ei kuitenkaan tapahtunut. Kehittämisideaksi työmenetelmien esittelemiseksi nousikin ajatus, että seuraavaksi kannattaa mahdollistaa osallistujille pelin pelaaminen ja Lene -tarvikkeiden avulla voi suorittaa malliksi messuilla lyhennetyn version lasten neurologisen kehityksen seuraamisesta. Näitä vaihtoehtoja opinnäytetyöntekijä ei kuitenkaan ollut tullut ajatelleeksi

menetelmien esittelemisen suunnitteluvaiheessa. Lisäksi opinnäytetyöntekijällä oli liian passiivinen rooli lastenneuvolan terveydenhoitajatyön esittelemisessä. Tehtäväksi jäi vastailla lapsiperheiden asioista kiinnostuneille vierailijoille heidän kysymyksiinsä ja kertoa lastenneuvolan terveydenhoitajatyöstä. Roolia voi seuraavaksi saada aktiivisemmaksi tehtävien tarkastusten ja ohjauksen kautta.

Terveydenhoitaja - ammattina Sinun terveytesi messuilla Porin nuorisotalolla kävi 20.3.2009 arviolta 500 messuvierasta. Messujen mainonnasta vastasi Satakunnan ammattikorkeakoulun terveydenhoitajaopiskelija Mari Aarikka yhteistyössä Suomen Terveydenhoitajaliitto STHL ry Satakunnan yhdistyksen jäsenien kanssa.

Messupäivä oli opinnäytetyöntekijälle haasteellinen, koska paikalle saapunut messuyleisö oli suurimmaksi osaksi iäkkäämpää väkeä eikä paikalle saapunut kovinkaan paljon lastenneuvolan terveydenhoitajatyötä esittelevän messupisteen kohdeyleisöä eli lapsiperheitä. Kehittämisideaksi nousi tulevaisuudessa messujen mainonnan suuntaaminen suoraan kohdeyleisölle. Mainoksia voisi jakaa lastenneuvoloissa käyntien yhteydessä suoraan asiakkaalle. Lapsiperheiden puuttuminen messuyleisön joukosta saattoi osin selittyä sillä, että Porissa oli samaan aikaan käynnissä myös Rakentajamessut, joiden kohdeyleisöä lapsiperheet ovat.

Projektiryhmässä työskentely ja terveydenhoitajatyön tunnettavuutta lisäävien messujen järjestäminen on ollut opettavainen ja mielenkiintoinen kokemus. Projekti kokonaisuudessaan oli ensikertalaiselle haasteellinen, mutta tuleviin projekteihin osallistumisen kynnys on madaltunut ja opinnäytetyöntekijä on saanut kokemuksen projektin käyttökelpoisuudesta työmenetelmänä.

LÄHTEET

Armanto, A & Koistinen, P. 2007. Neuvolatyön käsikirja. Tammi.

Grönroos, E & Perälä, M-L. 2004 Johtamistutkimus terveydenhuollossa. Viitattu 22.9.2010. http.www.stakes.fi/verkkojulkaisut/muut/Aiheita22-2004.pdf

Haarala, P, Honkanen, H, Mellin, O-K & Tervaskanto-Mäentausta, T. 2008. Terveydenhoitajan osaaminen. Helsinki: Edita.

Helsingin messukeskuksen www-sivut. Viitattu 28.10.2009. http://www.finnexpo.fi.

Hirsjärvi, S, Remes, P & Sajavaara, P. 1997. Tutki ja kirjoita. Tampere; Tammer paino oy

http//:www.stakes.fi/verkkojulkaisut/muut/Aiheita22-2004.pdf

Ivanoff, P, Risku, A, Kitinoja, H, Vuori, A & Palo, R. 2001. Hoidatko minua? Werner Söderström osakeyhtiö.

Käppi, P &Polo, K-M. 1998. AMK- opinnäytetyö: Satakunnan ammattikorkeakoulu Sosiaali- ja terveysalan Porin yksikkö, 17- 18.

Lastenneuvolatyön käsikirja. 2007. Porin kaupungin terveysviraston julkaisu.

Lastenneuvola Lapsiperheiden tukena. Opas työntekijöille. 2004. Sosiaali- ja terveysministeriö. Helsinki.

Lastenneuvola lapsiperheiden tukena. Suuntaviivat lastenneuvolatoiminnan järjestämisestä kunnille. 2004. Sosiaali- ja terveysministeriö. Helsinki.

Lehtilammi, J. 2010. Englanninkielinen esite neuvolan toiminnasta Länsi-Porin äitiys- ja lastenneuvolan maahanmuuttaja- asiakkaille. Pori: Satakunnan ammattikorkeakoulu. Opinnäytetyö.

Leinonen, T. 2010. Terveydenhoitajatyön kampanja 2010- 2011. Terveydenhoitaja, 10- 11.

Messujärjestäjien Unioni ry:n www-sivut. Viitattu 28.10.2009. Saatavissa http://www.fairsunion.fi/mediana_frame.html

Nurmi, T 2009. Suomen sanakirja opiskelijoille ja ulkomaalaisille. Jyväskylä: Gummerus

Nykysuomen laitos 1994. Nykysuomen sivistyssanakirja. Helsinki; WSOY

Opetusteknologiakeskuksen www-sivut. Viitattu 28.10.2009. Saatavissa http://www.joensuu.fi/opetusteknologiankeskus/kouluohj/oppimat/posteri/tarkoitus.html

Pelin, R. 2008. Projektihallinnan käsikirja. Projektijohtaminen oy: Risto Pelin.

Pelkonen, M. 2008. Neuvolatoiminnan, koulu- ja opiskeluterveydenhuollon asetus. Viitattu22.9.2010. www.stakes.fi/neuvolatyo/neuvolapaivat/2008/pelkonen.pdf.

Pelkonen, M & Kolimaa, M. 2010. Uusi asetus terveydenhoitajan työn tukena. Terveydenhoitaja 6, 32.

Porin kaupungin terveysvirasto. 2007.

Savola E. & Koskinen- Ollonqvist 2005. Terveyden edistämiskeskuksen www-sivut. Viitattu 23.9.2010. Saatavissa; http://www.health.fi.

Stenlund, H. 1996. Projekti johtamisen perusteet. Helsinki: Edita.

Suomen Terveydenhoitajaliitto www-sivut. Viitattu 22.9.2010. http://www. terveydenhoitajaliitto.fi.

Valtioneuvoston asetus 2009.28.5.2009/380

Varsinais-Suomen lastensuojelukuntayhtymän www-sivut. Viitattu 27.9.2010. Saatavissa http://www.vslk.fi

Liite 1 Messupiste

PERHE JA TERVEYDENHOITAJA

- Avoimuus ja luottamus
- Keskusteleminen
- Kuunteleminen
- Positiivisuus
- Voimavaralähtöisyys
- Rohkeus ottaa puheeksi ja puuttua
- Vanhemmuuden tukeminen
- Lapsen fyysisen, psyykkisen ja sosiaalisen kehityksen tukeminen jaseuraaminen
- Ohjaus arjen toiminnoissa ja lapsen hoidossa
- Lapsen rokottamisesta huolehtiminen yleisen rokotusohjelman mukaisesti

Ulla-Mariia Lehtimäki HT07PTE

Lähde: Haarala, P., Honkanen, H., Mellin, O-K. & Tervaskanto-Mäentausta, T., Terveydenhoitajan osaaminen 2008, Helsinki:Edita.

Liite 3 Messujen aikataulu

Kaikille avoin messutapahtuma

Porin Nuorisotalolla (Isolinnankatu 12), Vapaa pääsy

lauantaina 20.3.2010

klo 10 - 16

TERVEYDENHOITAJA – AMMATTINA SINUN TERVEYTESI

Tule tutustumaan monipuoliseen terveydenhoitajatyöhön

Äitiyshuolto **Työterveyshuolto**

Ehkäisyneuvola

Lasten-neuvolatyö

Kotisairaanhoito

OHJELMA	
10.00	Ovet avataan
11.00	STHL ry:n puheenjohtaja avaa messut
	Kaupunginjohtajan tervehdys
12.00 ja 14.30	Oikean Rytmin tanssishow
12.30 ja 14.00	Muotinäytös
15.45	Arvonta
16.00	Messujen päätös

Aikuisneuvola

Rokotusasiat

Koulu- ja opiskeluterveydenhuolto **Terveydenhoitajakoulutus**

NALLENEUVOLA
Tuo oma nallesi neuvolakäynnille!

KAHVIO

MAKSUTTOMAT MITTAUKSET
- verenpaine
- verensokeri
- kolesteroli

samk Satakunnan ammattikorkeakoulu

Järjestäjät: Satakunnan ammattikorkeakoulun terveydenhoitajaopiskelijat ja Suomen Terveydenhoitajaliiton Satakunnan Terveydenhoitajayhdistys ry.

STHL ry

Näytteilleasettajat:

TAPIOLA, NUTRICIA BABY, LIFESCAN, LiikU.fi, ROKOTE.FI, Tanssiurheiluseura OikeaRytmi, MLL Mannerheimin Lastensuojeluliiton Satakunnan piiri, Länsi-Suomen OP, FinIP, ORION PHARMA Hyvinvointia rakentamassa, Satakunnan Sydänpiiri ry, FOREVER, SYKE